2019-10-03

YTTRANDE
Dnr M 2019-2017

Miljöenheten
Nacka kommun

Yttrande angående strandskyddsdispens för renovering av brygga med stödmur

Bakgrund

Miljöenheten har begärt kommunantikvariens synpunkter angående en ansökan om strandskyddsdispens för renovering av brygga med tillhörande stödmur i Nyckelviken.

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården, Stockholms farled och inlopp samt inom ett område utpekat i kommunens kulturmiljöprogram. Nyckelvikens herrgård är byggnadsminnes enligt Kulturmiljölagen (KML).

Utmed Nyckelvikens strand finns ett antal kända fornlämningar, RAÄ: Nacka 200, Nacka 233, Nacka 232 samt Nacka 236. Det rör sig om marinarkeologiska lämningar i form av fartygs- och båtlämningar. Ytterligare lämningar kan inte uteslutas.

Kulturhistoriskt värde

Stödmuren utgör en del av en äldre ångbåtsbrygga. Ångbåtsbryggorna uppfördes till följd av ångbåtstrafikens utveckling under 1800-talet. Lämningar från ångbåtsepoken, såsom bryggor med murar utgör viktiga delar i riksintressets uttryck.

Den berörda stenmuren härrör troligtvis från 1800-talets slut eller 1900-talets början. Muren är byggd av naturstenar i en kallmurad konstruktion. Muren bedöms ha status som övrig kulturhistorisk lämning. En övrig kulturhistorisk lämning är spår efter mänsklig verksamhet under och efter år 1850. En övrig kulturhistorisk lämning har inte samma lagskydd som en fornlämning, men ska visas *hänsyn och aktsamhet*.

Synpunkter

Den arbetsbeskrivning som inkommit ger endast en grov ide och uppskattning om vad som ska utföras beträffande stödmur, brygga och bottensediment varför ansökan och dess konsekvenser är svårbedömda.

I det fall projektet avser att påverka bottensediment genom exempelvis muddring eller liknande är det lämpligt att remittera ärendet till Länsstyrelsens kulturmiljöenhet för att i ett tidigt skede utreda om det kan behövas en arkeologisk förundersökning med tanke på eventuell förekoms av marinarkeologiska lämningar. Fornlämningar omfattas av Kulturmiljölagen, 2 kap Fornminnen, för vilken Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Inlämnad ansökan redogör inte på ett tillfredsställande sätt i vilken utsträckning åtgärder ska vidtas på stödmuren eller inte. I ansökan beskrivs att ”den högre delen reparerats med armeringsjärn och bruk” samt att ytterligare reparationer inte utförs.

Med anledning av de tidigare diskussioner som förts bör det understrykas och framhållas att det inte är lämpligt att förstärka muren med ytterligare murbruk. Muren är uppförd i en kallmurad konstruktion och är som sådan känslig för den typen av ingrepp som snarare kan försämra murens stabilitet på längre sikt. Konsekvensen av att lägga på bruk på den kallmurade muren innebär att bruket förhindrar murens möjlighet till dränering. Vatten från berget leder till ett ensidigt vattentryck i banken. Täpper man till muren med betong eller annat bruk stängs vatten in i konstruktionen varpå tjälsättning och frostsprängning förvärras vilket medför olämpliga mekaniska rörelser i muren.

Muren har under senare tid stabiliserats med armeringsjärn. I det fall ytterligare förstärkning krävs så bedöms det utifrån ett antikvariskt perspektiv vara mer lämpligt med kramlor mellan stenarna. Kramlorna bör utföras av en smed på traditionellt sätt för att behålla murens historiska karaktär.

I tjänsten

Niss Maria Legars
Kommunantikvarie